

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3278/2019
07.10.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милош Мршовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство правде РС, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1421/19 од 03.04.2019. године, на седници већа одржаној дана 07.10.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1421/19 од 03.04.2019. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка као неоснован.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П. 1019/15 од 20.03.2018. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати износ од 200.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења до коначне исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца преко досуђеног, а до траженог износа од још 12.800.000,00 динара са траженом законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка од 62.100,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1421/19 од 03.04.2019. године, ставом првим и трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе, поред износа досуђеног ставом првим првостепене пресуде,

исплати износ од још 1.500.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 20.03.2018. године до исплате, те у ставу трећем изреке тако што је обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 196.350,00 динара. У преосталом, за износ од 13.000.000,00 динара са каматом, тужбени захтев је правноснажно одбијен као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 и 55/14) и нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом Вишег суда у Београду К 597/13 од 20.12.2013. године, тужилац је ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело разбојништва из члана 206. став 2. у вези става 1. КЗ. Таквим исходом кривичног поступка није оправдано лишење слободе, које је у случају тужиоца трајало 515 дана. Конкретно, тужиоцу је притвор одређен на основу члана 142. став 1. тачка 2), 3) и 5) ЗКП а у вези члана 144. ЗКП, као и осталим осумњиченима којима је на терет стављено да су пратили службена возила, да су са собом носили аутоматске пушке и да су одузели новац у вредности од преко 80.000.000,00 динара. Тужилац се у притвору налазио од 30.03.2011. године до 05.09.2012. године. Тужилац је претходно имао осуду, по пресуди Првог основног суда у Београду К. 21567/10 од 15.06.2010. године на казну затвора у трајању од 9 месеци, условно 4 године због кривичног дела из члана 213. став 2. КЗ. После притвора, правноснажном пресудом од 26.11.2013. године разведен је брак закључен ...2006. године између тужиоца и ББ и малолетна ћерка ВВ рођена ...2006. године поверена је тужиоцу на самостално вршење родитељског права. Пре покретања ове парнице, тужбом поднетом 19.06.2015. године, тужилац се обратио Министарству правде РС ради постизања споразума о исплати накнаде, али Министарство правде РС није донело одлуку да се накнада исплати. У парничном поступку ради накнаде штете, тужилац се није одазвао позиву суда ради извођења доказа саслушањем. Према наводима изнетим од стране његовог пуномоћника, тужилац се налазио у иностранству, затим је лишен слободе и опет се налази у притвору, а везано за кривични поступак који се против њега води у предмету Вишег суда у Београду К.320/18.

Полазећи од ових чињеница, утврђених на основу доказа који су пружени и изведени, првостепени суд је закључио да тужилац има право на потраживање накнаде нематеријалне штете, у смислу члана 560. став 1. тачка 1) Законика о кривичном поступку. Тужилац је правноснажном пресудом ослобођен од оптужбе за извршење кривичног дела које му је било стављено на терет, а у току кривичног поступка био је у притвору. Како је притвор према тужиоцу одређен на основу одредбе члана 142. став 2. тачка 2), 3) и 5) ЗКП, произлази да нема околности услед којих би у смислу члана 560. став 3. ЗКП било искључено право на накнаду штете. Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда о постојању основа тужбеног захтева.

Приликом одлучивања о висини накнаде нематеријалне штете, првостепени суд је имао у виду објективне околности случаја, а у одсуству субјективних околности које тужилац није доказао јер се није одазивао позивима за саслушање, оценио да објективне околности случаја не оправдавају досуђење већег износа накнаде од утврђених 200.000,00 динара, при том је имао у виду да је тужилац био неосновано лишен слободе у дужем временском периоду. Међутим, другостепени суд је правилно закључио да без обзира на чињеницу да тужилац није приступао у суд ради извођења доказа саслушањем у својству парничне странке, првостепени суд није у довољној мери водио рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, те да сходно томе износ од 200.000,00 динара, с обзиром на дужину трајања притвора, не може у довољној мери тужиоцу пружити одговарајућу сатисфакцију због претрпљених душевних болова. Ради наведеног, другостепени суд је имајући у виду да је тужилац провео у притвору 515 дана, оценио да тужиоцу припада правична накнада у износу од 1.700.000,00 динара, у смислу члана 200. ЗОО и 232. ЗПП, којом се тужиоцу пружа сатисфакција за душевне болове које је трпео, а да преко тога тужбени захтев није основан.

Врховни касациони суд налази да нису основани наводи ревизије тужиоца да је материјално право погрешно примењено. Другостепени суд је на основу утврђеног чињеничног стања правилно применио материјално право и висину накнаде нематеријалне штете, на коју тужилац има право у смислу члана 560. став 1. тачка 1) Закона о кривичном поступку важећег у време када је против њега покренут кривични поступак, односно члана 584. став 1. тачка 1) сада важећег Законика о кривичном поступку, одредио у потпуности правилном применом члана 200. Закона о облигационим односима. При одлучивању о висини новчане накнаде вођено је рачуна о свим околностима конкретног случаја, а нарочито о циљу накнаде којом се пружа задовољење за душевне болове због повреде слободе и права личности.

Накнада нематеријалне штете у смислу члана 200. ЗОО има за циљ материјалну сатисфакцију због повреде Уставом заштићених права и добара као што су слободе и права личности. Правична накнада нематеријалне штете, као облик отклањања штетних последица, састоји се у исплати суме новца као сатисфакцији за претрпљену нематеријалну штету, да би се код оштећеног успоставила психичка и емотивна равнотежа која је постојала пре лишења слободе, у мери у којој је то могуће, с обзиром да реституција по природи ствари није могућа. При томе, она не сме бити циљ, већ мора бити средство за ублажавање претрпљене нематеријалне штете и не сме поговарати тежњама које нису спојиве са њеном природом и сврхом (подстицање лукративних мотива или комерцијализацији личних добара). Накнаду нематеријалне штете суд одређује узимајући у обзир све субјективне и објективне околности, а нарочито оне које утичу на природу, тежину и трајање душевних болова изазваних лишењем слободе као што су дужина трајања притвора, тежина кривичног дела која је особи стављена на терет, и психичке боли које је притворени трпео због лишења слободе, као и његово лично и породично стање. Накнада се не одређује линеарно, искључиво према броју дана проведених у притвору. Интензитет трпљења душевних боли због лишења слободе је различит, не може се генерализовати као да је истоветан код различитих личности. Свака личност понаособ има сопствени сензибилитет и индивидуална трпљења, условљена личним осећањима, личним и породичним приликама, издржљивошћу и искуством и другим чиниоцима од

утицаја на интензитет индивидуалног трпљења душевних болова. Зато се накнада нематеријалне штете индивидуализује тако да одређеној личности послужи као сатисфакција. На висину накнаде утичу и објективне и субјективне околности. Имајући у виду да тужилац није омогућио да се ближе утврде околности и услови његовог боравка у притвору и није доказао постојање особитих околности, према расположивим чињеницама које су доказане у спроведеном поступку, тужиоцу је досуђен одговарајући износ правичне новчане накнаде, у складу са критеријумима прописаним у одредби члана 200. Закона о облигационим односима. Правична новчана накнада износи 1.700.000,00 динара. Досуђивање веће накнаде било би у супротности са значајем повређеног добра и циљем коме та накнада служи, односно поговарало би тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом (члан 200. став 2. ЗОО), због чега је правилно правноснажном пресудом одбијен тужбени захтев у преосталом делу (преко износа 1.700.000,00 динара), као неоснован. Правилно је одлучено и о трошковима поступка.

Захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка је неоснован, јер ни ревизија коју је изјавио није основана.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. и члана 165. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић